

Priekšvēlēšanu kampaņa Vācijā un jautājumi par Zaļā darījuma nākotni

Avots: LMSP apkopojums no Vācijas ziņu vietnēm

Vācijā jau notiek plaša priekšvēlēšanu kampaņa pirms 23. februārī gaidāmajām vēlēšanām. Partijas ir iepazīstinājušas potenciālos vēlētājus ar savām programmām, kurās galvenie ir enerģētikas pārejas jautājumi, kas ietver rūpniecības turpmāko attīstību, investīciju palielināšanas aspektus, enerģijas cenas un atjaunojamo enerģijas avotu izmantošanas paplašināšanu. Pilsētās visā valstī ir izvietoti priekšvēlēšanu plakāti, kuros tiek solīts gandrīz viss, - sākot no "vairāk naudas vēlētāju kabatās" un beidzot ar "stingrāku migrācijas politiku." Dažas partijas izmanto tādu neviennozīmīgu saukli kā *"Zuversicht - pārlicība"*. Politiskajās debatēs, ka jau visur – arī pie mums Latvijā, bieži vien netiek pievērsta uzmanība saturam, tā vietā koncentrējoties uz saukļiem un punktu gūšanu dažādās vēlētāju grupās.

Lielie panākumi, ko trijās Vācijas austrumu daļas zemju vēlēšanās 2024.gada vasarā ieguva partijas, kas iebilst pret valdības pamatnostādņem Zaļā darījuma, klimata un enerģētikas jomā, liek nopietni apšaubīt Vācijas enerģētikas pārejas gaitu. Partijas ir nonākušas visai grūtas vēlēšanu kampaņas apstākļos, jo labēji noskaņotie politiķi var gūt daudz lielāku vēlētāju atbalstu debatēs, kritizējot klimata politiku un Zaļā darījuma prasības. Kamēr koalīcija Vācijā vēl nebija mainījusies, tā 2023. gadā iesniedza visaptverošu klimata rīcības programmu, lai virzītu valsti uz tās klimata mērķu sasniegšanu. Tomēr mēnešiem ilgie strīdi par svarīgākajām klimata politikas jomām, piemēram, pakāpenisku jaunu naftas un gāzes terminālu izmantošanas pārtraukšanu, ir kavējuši virzību uz priekšu.

Valsts Federālās vides aģentūras (UBA) prognozes liecināja, ka valsts esot uz pareizā ceļa, lai pirmo reizi sasniegtu savus 2030. gada klimata mērķus arī pateicoties apņēmīgai atjaunojamo energoresursu izmantošanas paplašināšanai.

Pieaugošais satraukums par ekonomiku kopumā

Vācija joprojām cīnās ar augstām emisijām, jo īpaši transporta un būvniecības nozarēs. Vācijas politiskie satricinājumi norisinās,

ņemot vērā pieaugošo satraukumu par ekonomiku kopumā, ko veicina nepārtrauktais ražošanas aktivitātes kritums, darba tirgus vājināšanās un pieaugošās bažas par valsts automobiļu ražotāju nākotni, jo īpaši attiecībā uz automobiļu ražotājiem. Turklāt pieprasījums pēc elektriskajiem automobiļiem ir vājš un automobiļu ražotājs *Volkswagen* gatavojas atlaist darbiniekus ražotnēs, jo elektrisko automobiļu pārdošanas apjomi krasi samazinās. *Volkswagen*, kas ir valsts lielākais privātais darba devējs, plāno līdz 2030. gadam likvidēt 35 000 darbavietu. Pašreizējais valdības mērķis līdz 2030. gadam uz ceļiem izlaist 15 miljonus elektromobiļu kļūst arvien grūtāk sasniedzams. Eksperti prognozē, ka valsts to nerasnīgs pat par pieciem gadiem. Arī citi vācu automobiļu ražotāji palēnina vai pat pārskata plānus pārorientēt savu ražošanu tikai uz elektriskajiem automobiļiem.

Vēlēšanu kampaņas noslēguma fāze

Tā kā priekšvēlēšanu kampaņa Vācijā ir iegājusi vēlēšanu kampaņas noslēguma fāzē, situācija politiskajā spektrā ir visai nokaitēta. Vācu vēlētajiem par svarīgākajiem jautājumiem savā valstī uzskata migrāciju un kopējo situāciju ekonomikā, kas, savukārt, ir ļoti atkarīga no Zaļā darījuma īstenošanas procesiem. Partijas cenšas pārspēt viena otru ar solījumiem par nodokļu atvieglojumiem, valsts atbalstu un investīciju programmām - dažos gadījumos ar pārāk nereāli īstenojamiem priekšlikumiem, kā to visu finansēt. Vācu informācijas vietnēs tiek atspoguļoti galvenie enerģētikas un klimata pārmaiņu priekšvēlēšanu jautājumi, izklāstot partiju solījumus Zaļā darījuma, klimata un enerģētikas jomā.

Jaunākās aptaujas joprojām liecina par vācu valdības maiņu. Frīdriha Merca konservatīvie (*CDU/CSU*) ir pārliecinošā vadībā (~30%), lai gan minētais pārsvars samazinās. F.Merks, kurš teica, ka ir "ļoti optimistiski noskaņots" par to, ka kļūs par nākamā kancleru, varētu izvēlēties sadarbību ar sociāldemokrātiem (~16 %) vai zaļajiem (~13 %). Tas notiks atkarībā no tā, cik partiju pārsnīgs piecu procentu sliekšni, lai iekļūtu parlamentā. Izskatās, ka galēji labējā *AfD* kopš iepriekšējām vēlēšanām ievērojami palielinās savu vēlēšanu daļu - no desmit procentiem 2021. gadā līdz aptuveni 20 procentiem šoreiz – īpaši pateicoties Austrumvācijas vēlēšanu noskaņojumam.

Pašreizējam Vācijas parlamentam atlikušas vēl dažas nedēļas, lai lemtu par svarīgākajiem tiesību aktiem enerģētikas un klimata jomā, taču izredzes panākt jebkādas vienošanās ir ļoti nereālas. Līdz ar koalīcijas izjukšanu valdība ir zaudējusi parlamentāro vairākumu. Maz ticams, ka opozīcijas partijas nodrošinās tai uzvaru. Likums par palīdzību jaunu gāzes spēkstaciju būvniecībai ar valsts atbalsta palīdzību jau ir noņemts no darba kārtības. Ar to būs jānodarbojas nākamajai valdībai. Opozīcijas alianse CDU/CSU ir paziņojusi, ka atbalstīs izmaiņas likumā par oglekļa dioksīda uzglabāšanu, lai valstī būtu iespējama oglekļa uztveršana un uzglabāšana (*CCS - Oglekļa uztveršana un uzglabāšana ir process, kurā oglekļa dioksīds no rūpnieciskām iekārtām tiek atdalīts, pirms tas tiek izvadīts atmosfērā, un pēc tam transportēts uz ilgtermiņa uzglabāšanas vietu*), kā to ierosināja aizejošā valdība. Tomēr, tā kā FDP ir izstājusies no koalīcijas, daži likumdevēji no Zaļajiem un SPD tagad pieprasa izmaiņas. Nav skaidrs, vai ir pietiekami daudz laika, lai reformu pieņemtu līdz vēlēšanām. Tas ir gandrīz neiespējami.

Tas viss arī bremzē Vācijas "klimata līgumu" subsīdiu shēmas otro posmu, lai samazinātu rūpniecības radītās emisijas, kas paredzēts, ietverot atbalstu CCS projektiem. Citi šķēršļi plānotajam pasākumam, kura maksimālais apjoms 15 gadu laikā ir 12 miljardi eiro, ir Briseles "zaļā gaisma". To varēšot saņemt tikai pamatojoties uz valsts atbalsta noteikumiem, Vācijas nākamās valdības iespējamo atbalstu un nepieciešamo budžetu, tā ziņo *Tagesspiegel Background*.

Parlamenta apstiprinājumu vēl gaida arī Vācijas Enerģētikas likuma (*EnWG*) reforma, kas nosaka, ka jaunajām saules spēkstacijām netiks piešķirts valsts atbalsts par elektroenerģiju, kas ražota t.s. "negatīvo cenu" stundās un grozījumi emisiju tirdzniecības likumā. Vācija, tāpat kā daudzas citas ES valstis, ir nokavējusi 2024. gada 30. jūnija termiņu, līdz kuram ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā (*ETS*) veiktās izmaiņas bija jāpārstrādā valsts regulējumā. Pāreja no valsts transporta un apkures kurināmā oglekļa cenu noteikšanas sistēmas uz jauno *ETS 2* ir galvenais jautājums, kas kavē šo reformu Vācijā. Janvāra beigās, kad notiks pēdējā pilnā plenārsēde, gaidāma lielāka skaidrība, lai gan 11. februārī ir paredzēta vēl viena plenārsēde, kurā pirms vēlēšanām notiks vispārējas debates. Tās teorētiski varētu izmantot, lai balsotu par šiem tiesību aktiem. Vācijas noteikumi

nosaka, ka visi pašreizējā parlamentā nepieņemtie likumi jebkurā gadījumā būs atkārtoti jāierosina nākamajā parlamentā.

Iepriekšējā mēneša notikumi īsumā

Valdība apstiprināja Vācijas stratēģiju par pielāgošanos klimata pārmaiņām, kas labāk sagatavotu valsti cīņai ar ekstremāliem laikapstākļiem, piemēram, karstuma viļņiem, sausuma periodiem, spēcīgām lietussgāzēm vai plūdiem. Stratēģija, tostarp mērķi un pasākumi, bija nepieciešama, lai izpildītu prasības, kas noteiktas jaunajā likumā par pielāgošanos klimata pārmaiņām par kuru parlaments lēma jau 2024. gada vasarā. Vācijā esot ļoti nepieciešami vēl lielāki centieni pielāgošanās jomā. Kā jau rakstījām iepriekš mūsu *Zemeunvalsts.lv* un *lmsp.lv* portālos, arī Vācijā kvalificētu darbinieku trūkums varētu ļoti būtiski aizkavēt Eiropas māju un pilsētu pielāgošanu klimata pārmaiņām. Risinājums šai problēma nav atrasts.

Emisiju samazināšana

2024. gada dati par enerģētiku liecina, ka patēriņš 2024. gadā Vācijā sasniedza rekordzemu līmeni siltāku ziemas laikapstākļu, ilgstošas valsts ekonomikas vājināšanās un arī notiekošās efektivitātes līmeņa paaugstināšanas dēļ. Ogļu izmantošana samazinājās, bet fosilās gāzes patēriņš nedaudz pieauga. Norvēģija tagad nodrošina aptuveni pusi no gāzes plūsmas uz Vāciju, tādējādi radot satraukumu par energoapgādes drošību. Vācu vēlētajiem nepatīk tik liela atkarība no viena piegādātāja tādā apjomā, to arī uzsver dažas partijas priekšvēlēšanu debatēs. Tajā pašā laikā atjaunojamo energoresursu patēriņš sasniedza jaunu rekordu - 55 % no elektroenerģijas bilances, jo uzstādītā saules enerģijas jauda, piemēram, pārsniedza 100 gigavatu robežu. Kopējās siltumnīcefekta gāzu emisijas Vācijā 2024. gadā samazinājās par trim procentiem salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, - tā norādīja ideju laboratorija *Agora Energiewende*.

Ilgspējas pārskatu sniegšana

Vācija ir nokavējusi 1. janvārī noteikto termiņu, līdz kuram valsts tiesību aktos bija jāpārstrādā ES Uzņēmumu ilgtspējīgas attīstības pārskatu sniegšanas direktīvas (CSRD) izmaiņas. Tā vietā valsts aicināja atlikt CSRD paplašināšanu par diviem gadiem un atbrīvot mazos un vidējos uzņēmumus (MVU) no direktīvā noteiktajām ziņošanas prasībām. Ieguldītāji, uzņēmējdarbības apvienības un

vides aizsardzības grupas brīdināja, ka šis solis ir nedrošs laikā, kad ekonomiskā un politiskā nenoteiktība jau tagad negatīvi ietekmē daudzus uzņēmumus. Paredzams, ka ES 26. februārī ierosinās grozījumus *CSRD*.

Vācijas Klimata pārmaiņu ekspertu padome 5. februārī publicēs ziņojumu par emisiju tendencēm un norisēm, kurā tiks iekļautas arī prasības attiecībā uz turpmāko klimata politiku.

Nevalstiskās organizācijas *Climate Alliance Germany* un *DNR* Eiropas Komisijas pārstāvniecībā Berlīnē 30. janvārī organizēs pasākumu par Eiropas Zaļā kursa nākotni, kurā piedalīsies Komisijas amatpersonas, parlamenta deputāti un klimata politikas pētnieki.